
FOLKETINGET

Europaudvalget

Folketingets Økonomiske Konsulent

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Dato: 14. oktober 2013

Danmark blandt mest konkurrencestærke økonomier i EU

Sammenfatning

EU-kommissionen beskriver i sin årlige rapport om EU-landenes konkurrenceevne, **hvorledes Danmark er blandt Europas mest konkurrencedygtige økonomier.**

Danmark ligger således i toppen med hensyn til innovation, erhvervslivets betingelser og en meget effektiv offentlig administration. Hertil kommer, at Danmark er blandt de lande med de laveste el-priser i EU for mellemstore virksomheder.

Ifølge kommissionen ligger vi dog lavt med hensyn til produktivitet.

Men de seneste analyser på dette område i Vismændenes økonomi-rapport fra 8. oktober 2013, viser at **Danmark ligger pænt** med hensyn til produktivitetsudviklingen.

Kommissionen påpeger dog, at der er muligheder for at styrke forbindelsen mellem forskningen og det private erhvervsliv. Det ville forbedre resultaterne af forskningen.

1. Indledning

EU-kommissionen har netop udsendt sin årlige rapport om medlemslandenes konkurrenceevne¹. Kommissionen konkluderer, at medlemslandene har oplevet en positiv udvikling på områder som erhvervslivets betingelser, eksport og bæredygtighed. Samtidig vurderer kommissionen dog, at manglende adgang til finansiering for europæiske virksomheder, generel økonomisk usikkerhed samt stigende energipriser er medvirkende til, at konkurrenceevnen for medlemslandene overordnet er faldende.

Danmark bliver fremhævet som en af de **mest konkurrencedygtige økonomier i EU**. Der bliver lagt vægt, at Danmark har en kvalificeret arbejdsstyrke, gode faciliteter for forskning og innovation, fleksible arbejdsmarkedsregler samt en veludviklet infrastruktur.

Det bliver dog også pointeret, at konkurrenceevnen er blevet udhulet i løbet af det sidste årti. Reallønnen er vokset hurtigere end produktiviteten², hvorfor enhedslønsmkostningerne er steget med ca. 20 %.

2. Opgørelse af konkurrenceevnen

For at analysere udviklingen i konkurrenceevnen fokuserer rapporten på medlemslandenes udvikling indenfor 5 hovedområder:

1. Innovation, arbejdsstyrkens kvalifikationer og bæredygtighed
2. Erhvervslivets betingelser
3. Eksportens udvikling
4. Offentlig administration
5. Finansiering og investeringer

Danmark placerer sig væsentligt over EU-gennemsnittet i de fleste kategorier og betegnes i dag som en af Europas mest konkurrencedygtige økonomier. Allerede i **2007** var Danmark placeret væsentligt over EU-gennemsnittet hvad angår konkurrenceevne, derudover er vi siden 2007 blevet endnu mere konkurrencedygtige, jf. **Bilag 1**.

¹ Et uddrag af rapporten kan findes på: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-816_en.htm.

Rapporten i sin helhed kan findes på: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/ms-compet-report-2013_en.pdf.

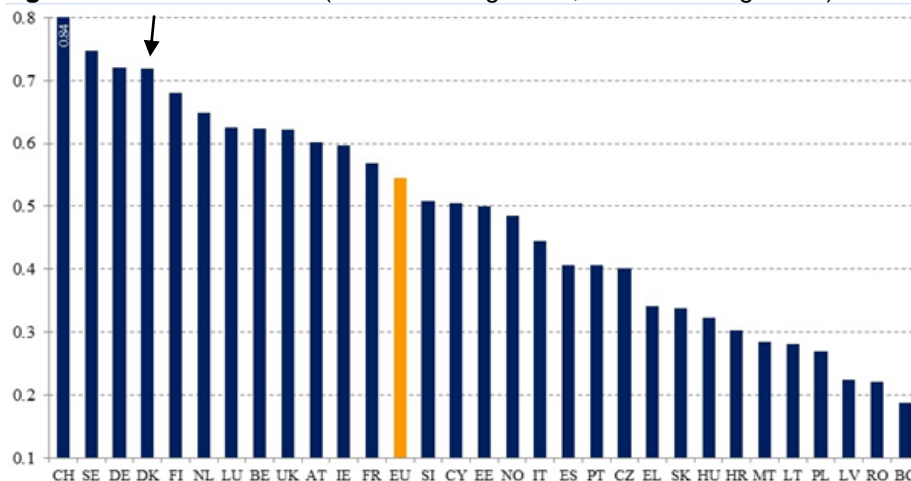
² Nye analyser, foretaget af Vismændene, sår imidlertid tvivl om hvorvidt produktivitetsudviklingen i 00'erne nu også har været så dårlig i Danmark (jf. senere).

EU-kommissionen placerer derfor Danmark i det, de kalder den "konsistente klynge" af lande, der klarer sig godt på alle områder³.

2.1. Innovation, arbejdsstyrkens kvalifikationer og bæredygtighed

Danmark beskrives som et af de mest innovative lande i EU, jf. **Figur 2**:

Figur 1: Innovations-score (0=værst mulig score, 1=bedst mulig score)

Figuren viser, hvorledes Danmark, med en score på lidt over 0,7, placerer sig væsentligt over EU-gennemsnittet, vi er kun overgået af Schweiz, Sverige og ligger næsten på linje med Tyskland.

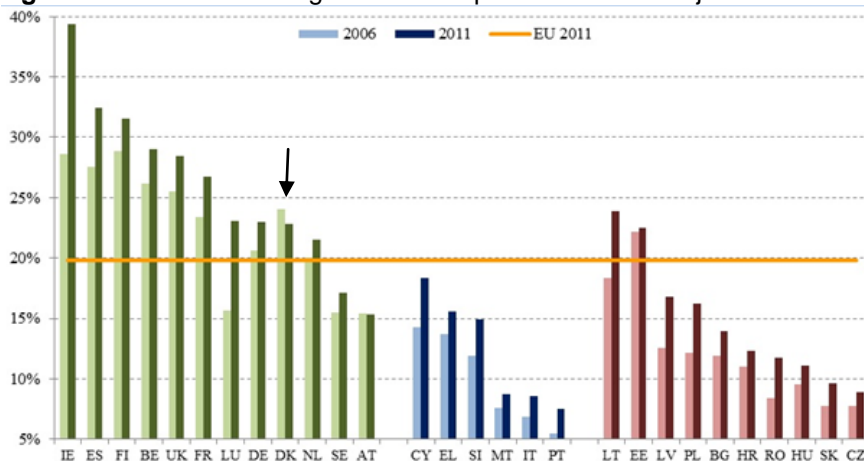
Rapporten lægger særligt vægt på, at forsknings- og innovationssystemet er velfungerende, med særlige råd og finansieringsinstanser der har til hensigt at understøtte alt fra grundforskning til iværksætter og kommercialisering af produkter.

På trods af den gode placering, er der dog visse nævneværdige problemstillinger. Blandt andet er der plads til forbedringer, når det kommer til kommercialisering af produkter og linkene mellem forskning og erhvervslivet. Derudover står også uddannelsessystemet overfor visse udfordringer, hvis Danmark fortsat vil have en af EU's mest kvalificerede arbejdsstyrker. Således fremhæver kommissionen, manglen på praktikpladser samt de høje frafaldsprocenter på erhvervsuddannelserne som kritiske områder.

³ De andre lande i den "konsistente klynge" er ifølge kommissionen Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Irland, Luxembourg, Holland, Spanien, Sverige og Storbritannien. I medfør af **Bilag 1** er det dog kun en gruppe på 6 lande, Holland, Storbritannien, Danmark, Sverige, Luxembourg og Østrig, der, både hvad angår niveau for konkurrenceevnen og væksten i denne, har skilt sig særlig positivt ud i perioden 2007-12.

I forlængelse heraf illustrerer **Figur 2** nedenfor, hvordan Danmark som et af kun to medlemslande oplevede et fald i andelen af beskæftigede med høje kvalifikationer indenfor industriproduktion fra 2006-2011.

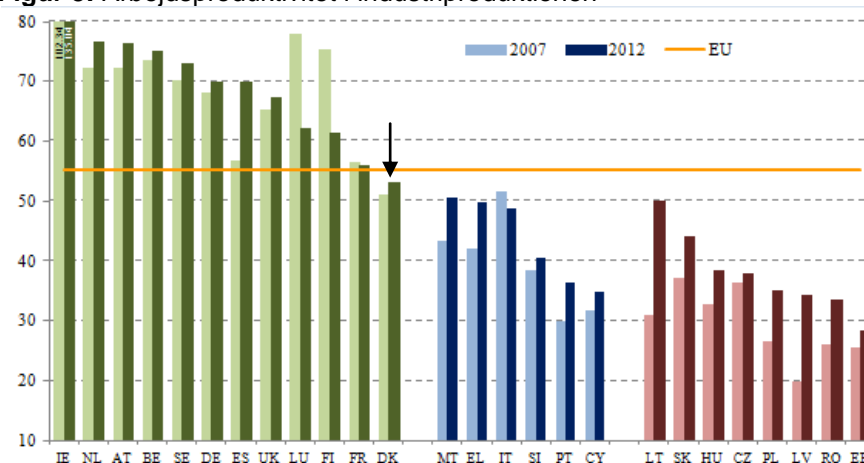
Figur 2: Andel af beskæftigede i industriproduktion med høje kvalifikationer

Det ses at Danmark med en andel på 23 pct. ligger noget over gennemsnittet og på linje med Tyskland.

At lande som Tyskland og Sverige ligger under lande som Spanien og Belgien, på trods af at førstnævnte er meget produktive, skyldes, at udover en kvalificeret arbejdsstyrke, er også produktionssystemer og –teknologier vigtige for den overordnede produktivitet. Man skal derfor ikke tillægge Figur 2 alene for stor vægt.

Figur 3: Arbejdsproduktiviteten i industriproduktionen

Anm.: Produktivitet = BVT (bruttoværditilvækst) per arbejder.

De ovenfor omtalte problemer med produktivitsudviklingen er illustreret i **Figur 3**.

Figuren illustrerer produktiviteten som bruttoværditilvækst per arbejder. Det ses hvordan arbejdsproduktiviteten i Danmark, ifølge denne opgørelsesmetode, er lavere end i de andre lande i den 'konsistente klynge', om end produktiviteten er steget i perioden 2007-2012. Ovenstående illustrerer tydeligt baggrunden for den faldende konkurrenceevne Danmark oplevede i 00'erne.

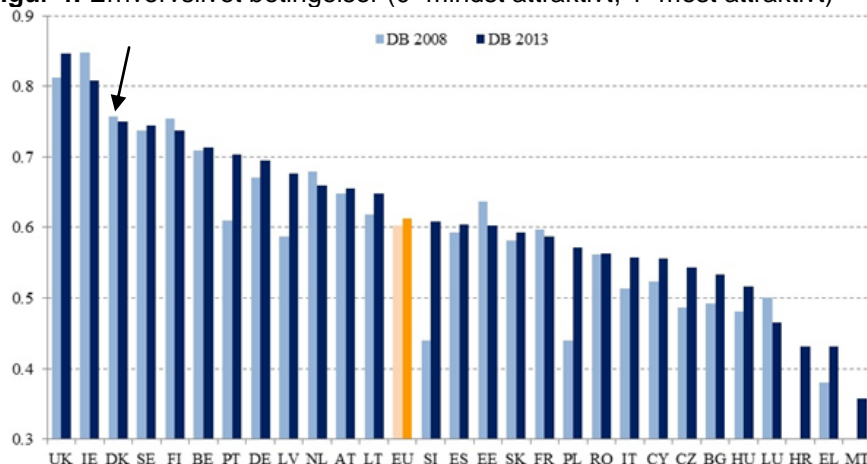
I forlængelse heraf kan det også nævnes at **Vismandsrapporten** fra efteråret 2013, på baggrund af **nye analyser** og datarevisioner, fremstiller den danske produktivitet og værdiskabelse væsentligt mere positivt end tidligere analyser, herunder EU-kommissionens rapport om konkurrenceevne.

I international sammenhæng ligger Danmark, ifølge en af Vismændenes beregninger, i den bedre halvdel hvad angår produktivitet, foran lande som Tyskland og Sverige⁴.

2.2. Erhvervslivets betingelser

Når det angår erhvervslivets betingelser, beskrives Danmark også som et af foregangslandene i Europa, jf. **Figur 4**.

Figur 4: Erhvervslivet betingelser (0=mindst attraktivt, 1=mest attraktivt)

Figuren illustrerer, hvordan Danmark i 2013, ligger på en 3. Plads, kun overgået af UK og Irland, når det kommer til at give erhvervslivet de bedste betingelser.

⁴ Se Figur I.41 s. 73 i "Dansk Økonomi, efterår 2013", <http://www.dors.dk/sw10889.asp>

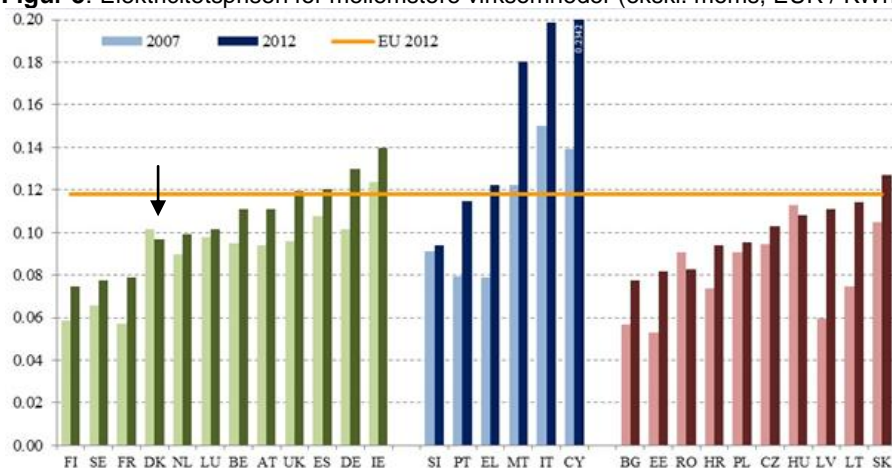
I en rundspørge blandt investorer foretaget af Udenrigsministeriet, fremhæves Danmark for en kvalificeret arbejdsstyrke, en effektiv offentlig sektor samt fleksible arbejdsmarkedsregler. Et højt skattetryk samt høje leveomkostninger var investorernes største bekymringer. Om end skattereformerne i 2009 og 2012 samt 2013 har været med til at lette skattetrykket for både virksomheder og lønmodtagere.

Derudover nævnes det også at konkurrencen i sektorer som service- og bygge-sektoren er så lav, at det er medvirkende til at hæmme produktivitetsvæksten i disse sektorer. Det konkurrencepolitiske udspil fra oktober 2012 søgte at gøre op med visse af disse problemstillinger, bl.a. ved at straffe karteldannelse hårdere.

Energimarkedet nævnes som et område der er blevet (delvist) liberaliseret, hvilket bl.a. har resulteret i at forbrugerne nu selv kan vælge deres udbyder. Flere initiativer ventes at åbne energimarkedet yderligere op for konkurrence.

Figur 5 illustrerer hvordan mellemstore danske virksomheder betaler **mindre** for deres elektricitet end mellemstore virksomheder i EU i gennemsnit, og oven i købet har oplevet et fald i prisen fra 2007-12.

Figur 5: Elektricitetsprisen for mellemstore virksomheder (ekskl. moms, EUR / kWh)

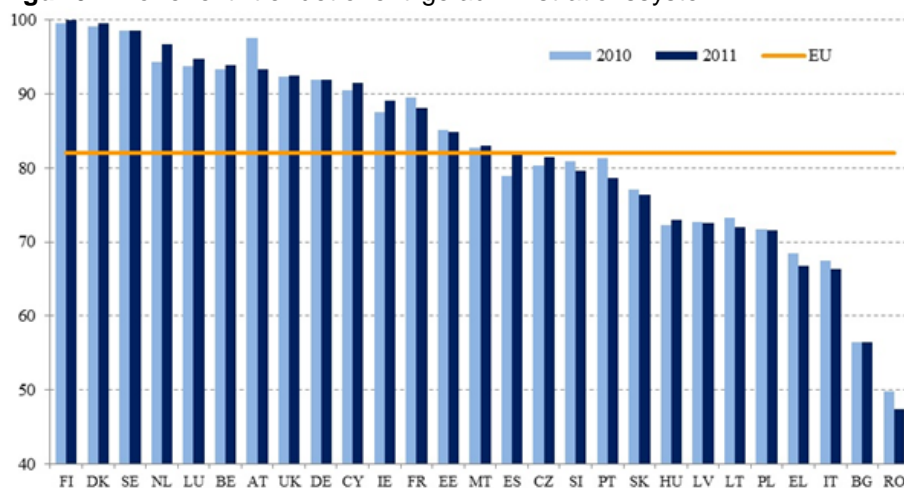

Det er bemærkelsesværdigt, at stort set alle lande har oplevet stigninger i energipriserne, undtaget Danmark, hvor priserne er faldet for de mellemstore virksomheder.

2.3. Offentlig administration

Det offentlige administrationssystem i Danmark beskrives som velfungerende, jf. **Figur 6**.

Figur 6: Hvor effektivt er det offentlige administrationssystem?

Figur 6 illustrerer således, hvordan Danmark ligger meget over EU-gennemsnittet, og kun overgås af Finland.

Rapporten påpeger, hvorledes Danmark på områder som korruption, mulighed for at opnå relevante licenser samt opstart af virksomheder ligger over EU-gennemsnittet.

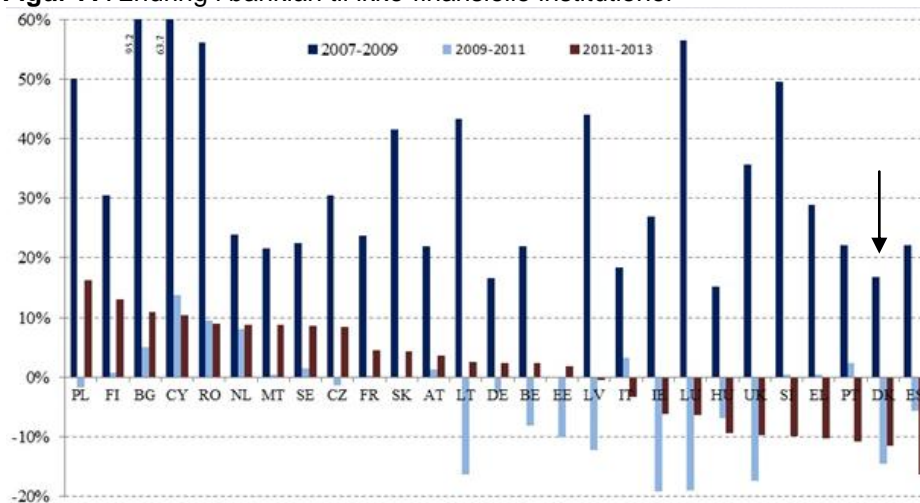
Dog nævnes det også, hvorledes den administrative byrde på virksomheder øges mærkbart efter opstart, hvilket kan være en medvirkende årsag til at halvdelen af nystartede virksomheder ophører med at eksistere indenfor fem år af deres oprettelse.

2.4. Finansiering og investeringer

Rapporten beskriver den finansielle sektor i Danmark som stabil og med banker, som er velkapitaliserede. Dog er udlån til ikke-finansielle institutioner og særligt små- og mellemstore virksomheder faldet i kølvandet på den finansielle krise, jf. **Figur 7**. Låneomkostningerne for små - og mellemstore virksomheder er også steget, og de vurderes at være 50 % højere end for store virksomheder. Begge dele er sandsynligvis medvirkende til, at små - og mellemstore virksomheder holder igen med at investere i forskning og udvikling.

For at tackle ovenstående problemer, er adskillige statslige initiativer blevet søsat. I rapporten bliver statsejede fonde som Vækstfonden, Eksportkreditfonden samt Udviklingspakken (marts 2012) og Kreditpakken (november 2012) fremhævet som initiativer, der er medvirkende til at ophæve den kreditklemme mange mindre virksomheder er i. Vækstplan DK (april 2013) sigter ligeledes i mod at lette adgangen til finansiering for mindre virksomheder.

Figur 7: Ændring i banklån til ikke-finansielle institutioner

Figur 7 gengiver udviklingen i banklån til ikke-finansielle institutioner for perioderne 2008-09, 2009-11 samt fra 2011-13. Det ses, at der i Danmark blev givet flere banklån i årene 2007-09, mens en stor nedgang forekom i årene 2009-13.

Med venlig hilsen

Oliver Juhler Grinderslev / Niels Hoffmeyer (3602)

Bilag 1: Danmarks konkurrenceevne set ift. de andre EU-lande.

Figur B.1 illustrerer såvel niveauet (i 2007) som den seneste udvikling i konkurrenceevnen for de forskellige medlemslande. Lande i højre del af figuren havde i 2007 et niveau for konkurrenceevnen, der lå *over* EU-gennemsnittet. Lande i toppen af diagrammet har i årene 2007-2012 oplevet en *større forbedring* af konkurrenceevnen end det gennemsnitlige medlemsland.

Figur B.1: Ændring og niveau for relativ konkurrenceevne

